

رئیس سی‌آی‌ای در سفری اعلام‌نشده به مسکو رفت؛ اوکراین و ایران در کانون گمانه‌زنی‌ها

راديو اروپای آزاد/راديو آزادی

۲ دقیقه پیش

جان رتکلیف

چند مقام آمریکایی در گفت‌وگو با راديو اروپای آزاد/راديو آزادی تأیید کردند که جان رتکلیف، رئیس سازمان اطلاعات مرکزی آمریکا، روز سه‌شنبه سوم شهریور در سفری اعلام‌نشده به مسکو رفت.

این سفر کم‌سابقه در شرایطی انجام شد که تلاش‌های واشینگتن برای پایان دادن به جنگ روسیه علیه اوکراین به بن‌بست خورده و هم‌زمان تنش‌ها بر سر روابط مسکو با ایران افزایش یافته است.

دلیل سفر رتکلیف، که نخستین سفر علنی‌شده او به روسیه از زمان ریاست بر سی‌آی‌ای در دولت دونالد ترامپ است، هنوز مشخص نیست. مقام‌های آمریکایی آگاه از برنامه سفر او تأیید کردند که وی به مسکو پرواز کرده، اما حاضر نشدند درباره محتوای دیدارهای او توضیح بدهند یا بگویند با چه کسانی ملاقات کرده است.

سی‌آی‌ای و کاخ سفید نیز تاکنون به‌طور علنی درباره این سفر اظهارنظر نکرده‌اند.

شبکه سی‌بی‌اس نیوز نخستین رسانه‌ای بود که خبر این سفر را منتشر کرد. داده‌های رهگیری پرواز نشان می‌دهد یک هواپیمای ترابری نظامی آمریکا از ایالات متحده، با عبور از لتونی، راهی مسکو شده است.

این هواپیما که ظاهراً پرواز خود را از پایگاه مشترک اندروز در ایالت مریلند آغاز کرده بود، بامداد سه‌شنبه در فرودگاهی در مسکو فرود آمد و همان روز روسیه را ترک کرد.

این رفت‌وآمد غیرمعمول پرسش‌هایی را دربارهٔ دلیل سفر شخص رئیس سی‌آی‌ای به روسیه در چنین مقطع حساسی مطرح کرده است.

آخرین سفر علنی‌شدهٔ یک رئیس سی‌آی‌ای به مسکو مربوط به ویلیام برنز است که پیش از رتکلیف ریاست سازمان اطلاعات مرکزی آمریکا را بر عهده داشت. برنز در نوامبر ۲۰۲۱، سه ماه پیش از آغاز تهاجم گستردهٔ روسیه به اوکراین، با ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه، دیدار کرد.

گلن هاوارد، کارشناس مسائل روسیه و رئیس بنیاد ساراتوگا که یک اندیشکدهٔ مستقر در آمریکا است، به رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی گفت چنین سفری معمولاً تنها زمانی انجام می‌شود که موضوعی مهم در میان باشد.

او گفت: «رؤسای سی‌آی‌ای به مسکو نمی‌روند مگر این‌که چیزی بخواهند.» هاوارد افزود آن‌ها «این همه راه تا روسیه نمی‌روند مگر این‌که مسئلهٔ مهمی در میان باشد».

او افزود: «برنز در نوامبر ۲۰۲۱، پیش از حملهٔ روسیه، به آن‌جا رفت تا به آن‌ها هشدار دهد که به اوکراین حمله نکنند.»

مقام‌های ارشد اطلاعاتی آمریکا در طول جنگ ارتباط با هم‌تایان روسی خود را حفظ کرده‌اند، اما دیدارهای حضوری در این سطح همچنان بسیار نادر است.

آیا اوکراین محور سفر بود؟

یکی از احتمال‌های مطرح‌شده این است که سفر رتکلیف به تلاش دولت آمریکا برای پایان دادن به جنگ اوکراین مربوط باشد، به‌ویژه برای سنجش این‌که آیا هنوز می‌توان مسکو را به مذاکره ترغیب کرد یا نه.

تلاش‌های میانجی‌گرانه آمریکا، با وجود دیدار دونالد ترامپ و ولادیمیر پوتین در آلاسکا در اوت ۲۰۲۵، تاکنون به پیشرفتی منجر نشده است.

بردلی بومن، مدیر ارشد مرکز قدرت نظامی و سیاسی در بنیاد دفاع از دموکراسی‌ها در واشینگتن، به رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی گفت: «امیدوارم یکی از نخستین موضوعاتی که او مطرح کرده، درخواست مستقیم از ولادیمیر پوتین برای پایان دادن به این جنگ تجاوزکارانه آشکار علیه اوکراین بوده باشد.»

بومن که پیش‌تر مشاور امنیت ملی اعضای کمیته‌های نیروهای مسلح و روابط خارجی سنای آمریکا بوده، گفت واشینگتن باید برای مسکو روشن کند که ادامهٔ جنگ، فشارها و اقدامات دردناک‌تری را علیه روسیه به دنبال خواهد داشت و آمریکا و متحدانش نیز به کمک به اوکراین برای دفاع از خود ادامه خواهند داد.

او در عین حال به موضوع احتمالی دیگری اشاره کرد: حمایت روسیه از ایران.

ایران؛ محور احتمالی دیگر

بومن گفت: «امیدوارم او همچنین گفته باشد که ولادیمیر پوتین باید کمک به ایران برای پرتاب ماهواره را متوقف کند.»

او افزود مسکو باید ارائه هرگونه حمایتی را که می‌تواند به ایران برای هدف قرار دادن نیروهای آمریکایی کمک کند نیز متوقف کند؛ از جمله اطلاعات مربوط به اهداف، کمک‌های مرتبط با پهپادها و دیگر توانایی‌های نظامی.

روسیه روابط گسترده‌تری با ایران دارد.

سفر رتکلیف یک روز پس از آن انجام شد که اسکات بسنت، وزیر خزانه‌داری آمریکا، از کارزار تازه‌ای برای «قطع هر شریان اقتصادی که این رژیم استبدادی را سر پا نگه می‌دارد تا زمانی که تهران تنها بماند» خبر داد.

بسنت همچنین گفت به کشورها مهلت داده خواهد شد تا فعالیت‌هایی را که به ادامه بقای حکومت ایران کمک می‌کند متوقف کنند.

گلن هاوارد نیز احتمال داد که ایران یکی از موضوعات اصلی سفر رتکلیف بوده باشد، هرچند تأکید کرد این تنها برداشت و گمانه‌زنی اوست و اطلاعات تأییدشده‌ای در این باره وجود ندارد.

به‌گفته‌ی او، ممکن است رتکلیف در پی آن بوده باشد که مسکو را به توقف تأمین تجهیزات یا کمک به ایران وادارد. اگر چنین باشد، این سفر می‌تواند حامل هشدار مستقیم و کم‌سابقه به کرملین بوده باشد.

بومن به گزارش‌هایی اشاره کرد که بر اساس آن‌ها روسیه اطلاعات مربوط به اهداف را در اختیار ایران گذاشته و تاکتیک‌ها و روش‌های پهپادی توسعه‌یافته در جنگ اوکراین را نیز به تهران منتقل کرده است.

او گفت این حمایت‌ها ممکن است یکی از عواملی باشد که به ایران امکان داده توان نظامی خود را حفظ کند و در برابر فشارها برای ورود به مذاکره مقاومت نشان دهد.

اهمیت سفر یک چهره سخت‌گیر در قبال روسیه

سفر رتکلیف به مسکو از این جهت نیز قابل توجه است که او به داشتن مواضع سخت‌گیرانه در قبال روسیه شهرت دارد.

هاوارد یادآور شد که رتکلیف پیش‌تر از ادامه حضور مشاوران سی‌آی‌ای در اوکراین برای کمک‌های اطلاعاتی و هدف‌گیری دفاع کرده بود، حتی در زمانی که پنتاگون در حال کاهش حضور مشاوران خود در این کشور بود.

به‌گفته‌ی هاوارد، این موضوع نشان می‌دهد رتکلیف ارتباط نزدیکی با دونالد ترامپ دارد. او گفت: «رئیس‌جمهور به حرف او گوش می‌دهد.»

مسکو در همین حال آمریکا را به حمایت گسترده از حملات اوکراین به خاک روسیه متهم کرده است.

سرگئی لاوروف، وزیر خارجه روسیه، اوایل ماه جاری بدون ارائه شواهد گفت مسکو پرسش‌هایی را برای وزارت خارجه آمریکا فرستاده است «درباره موضوع اطلاعات جاسوسی و این واقعیت که ایالات متحده به مراتب عمیق‌تر در سازماندهی و اجرای حملات در عمق خاک روسیه دخالت دارد».

آیا موضوع زندانیان آمریکایی هم مطرح بوده است؟

برخی ناظران احتمال داده‌اند سرنوشت آمریکایی‌های زندانی یا بازداشت‌شده در روسیه نیز از موضوعات این سفر بوده باشد.

سی‌آی‌ای در تلاش‌های پیشین برای آزادی و بازگرداندن آمریکایی‌های زندانی نقش مهمی داشته است. از جمله در تبادل زندانیان سال ۲۰۲۴ که به آزادی ایوان گرشکوویچ، خبرنگار وال‌استریت ژورنال، آلسو کورماشوا، روزنامه‌نگار رادیو اروپای آزاد/رادیو آزادی، و پل ویلان، تفنگدار پیشین نیروی دریایی آمریکا، انجامید.

رتکلیف همچنین در مذاکرات مربوط به آزادی کسینا کارلینا، شهروند روسی-آمریکایی، نقش داشت. کارلینا پس از آن‌که مقام‌های روسیه او را به حمایت از اوکراین متهم کردند، بیش از یک سال در روسیه زندانی بود.

بومن گفت: «هر مقام دولت آمریکا که با کشوری گفت‌وگو می‌کند که یک شهروند آمریکایی را به‌ناحق بازداشت کرده، مسئولیت جدی دارد که در هر فرصت ممکن این موضوع را مطرح کند.»

هنوز روشن نیست سفر رتکلیف نشانه‌ی تشدید تنش میان واشینگتن و مسکو بوده یا بخشی از تلاشی تازه برای ازسرگیری گفت‌وگوهای دیپلماتیک است و یا اساساً برای مذاکره درباره‌ی موضوعی مشخص از طریق کانال‌های اطلاعاتی انجام شده است.

واشینگتن همچنان برای پایان دادن به جنگ روسیه علیه اوکراین تلاش می‌کند، اما پوتین، به‌رغم علاقه‌ی ظاهری به ادامه‌ی نقش آمریکا در روند دیپلماتیک، درخواست‌های واشینگتن و کی‌یف برای آغاز مذاکرات بر پایه تثبیت خطوط فعلی جبهه را رد کرده است.

رئیس‌جمهور روسیه، در مقابل، خواهان آن است که اوکراین از حاکمیت بر مناطقی دست بکشد که نیروهای روسیه تاکنون نتوانسته‌اند در میدان نبرد تصرف کنند.

این مطلب بخشی از:

گزارش‌های خبری

سیاسی

جهان